



Bozkurt Aran¹

Merkez Direktörü

Ticaret Çalışmaları Merkezi

KÜRESEL TİCARETTE 2018 YILI BEKLENTİLERİ

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) küresel ticaretin görünümü konusunda yayımladığı raporda², ABD Doları esas alınarak yapılan hesaplamalarda 2017 yılında küresel ihracatın % 11 artarak 17,2 trilyon dolar olarak gerçekleştiği belirtilmektedir. 2017 yılında % 4,7 oranında büyüyen mal ticaretinin 2018 yılında da güçlü bir şekilde büyümeye devam edeceği açıklanmıştır. Küresel ticarete görülen bu büyümenin tek bir unsura bağlanması doğru olmamakla beraber, önemli katkının küresel yatırım harcamalarında gerçekleşen artış olduğu ifade edilmektedir. Yatırım harcamalarının artışının ticaretle bağlantılı olduğu gibi aynı zamanda emtia fiyatlarında artışa neden olduğu da kaydedilmektedir.

DTÖ'nün yaptığı değerlendirmeler sonucunda, 2018 yılına ait beklentinin uluslar arası ticaretin işlem hacminin % 4,4 oranında büyümesinin beklendiği belirtilmektedir. Ticarete bu büyümenin, piyasa döviz kuru üzerinden küresel gayri safi yurt içi hâsılanın (GSYİH) % 3,2 büyüme tahmini ile birlikte ele alınması gerektiği kaydedilmektedir. 2019 yılında ise uluslar arası ticaretin biraz azalarak % 4'lük ılımlı bir büyümeye dönüşmesi beklenmektedir. Bununla birlikte 2008 ekonomik krizi sırasında görülen ortalama % 3'lük büyümenin üzerinde oluşması beklentisinin küresel ekonomi için sağlıklı ve olumlu bir gelişme olduğu ifade edilmektedir.

DTÖ Genel Direktörü Roberto Azevedo bu vesile ile yaptığı açıklamada, gelişmiş ve gelişen ülkelerde güçlü ekonomik büyümenin küresel ticarete de olumlu şekilde yansıtıldığını,

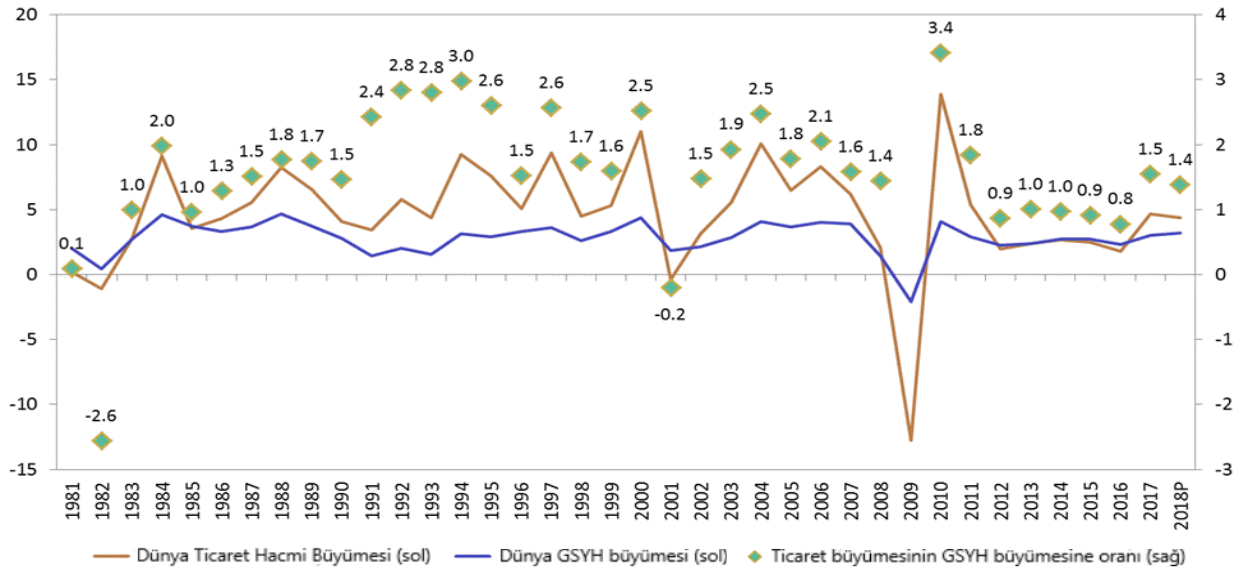
¹ <http://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1257/Bozkurt+Aran>

² https://www.wto.org/english/news_e/spra_e/spra218_e.htm

2017'de küresel ticaretin % 4,7 oranında büyümesinin 2011 yılında bu yana en yüksek büyüme oranı olduğunu söylemiştir. Azavelo gelişmiş ülkeler ihracatında %3,5 artış karşılık gelişen ülkelerde bu oranın %5,7 olarak gerçekleştiğini ancak değerlendirmelerde korumacılık ifade eden gelişmelerin tırmanma olasılığının hesaba katılmadığını sözlerine eklemiştir.

Ticaret ile ekonomik büyüme oranları arasındaki değişen orana da dikkat çekilmektedir. Tarihsel olarak küresel ticaretin büyüme oranı ekonomik büyüme oranının "1,5" katı olmaktadır. Esasında 1990'lı yıllarda "ticaretin gelire göre elastikiyeti" olarak tanımlanan bu oran "iki" olarak hesaplanmaktaydı. Diğer bir ifade ile bu dönemde küresel ticaret, küresel büyüme oranının "iki" katı olmuştu. Daha sonra 2011 ile 2016 yılları arasında oran "bir"e geriledi. Küresel ticaret ve ekonomik büyüme aynı oranlarda gerçekleşti. Buna karşılık 2017 yılında ticaret ve büyüme arasındaki oran 1,5 olarak hesaplandı. 2018 yılında oranın biraz azalarak 1,4 seviyesinde oluşacağı ifade edilmektedir. Önemli krizlerin görülmemesi halinde küresel ticaretin önümüzdeki dönemde gelişeceği ve küresel büyümenin tekrar "iki" katına çıkacağı kaydedilmektedir. DTÖ'nün bu belirlemesi küresel ticarete olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Ticaret ile büyüme arasındaki elastikiyet Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Ticaret ile büyüme arasındaki elastikiyet, 1981- 2018



Source: WTO and UNCTAD for trade, consensus estimates for GDP.

Küresel ticaretteki önemli iyileşmenin nedeni Asya ülkelerinin gerek ihracatta gerek ithalatta gösterdikleri etkinlikle açıklanmaktadır. (EK:1) Asya ülkeleri küresel ihracatta görülen % 4,5'lük büyümenin % 51'ini sağlarken ithalatta görülen %4,8'lik büyümenin % 60'sını oluşturmaktadır. Çin bir numaralı ihracatçı, ABD ise bir numaralı ithalatçıdır.

Rapor bu olumlu beklentiye rağmen ticarete tırmandığı görülen gerginliklerin, ticari güveni ve yatırım kararlarını etkileyerek büyüme eğilimini rayından çıkarması olasılığına da yer vermektedir. Ticareti kısıtlamaya yönelik uygulamaların denetlenemeyecek bir boyuta

ulaşması halinde bu olumlu gelişmenin de baltalanacağı bunun da istihdama olumsuz etkisi olacağı kaydedilmektedir.

Raporda risklerin artışı,

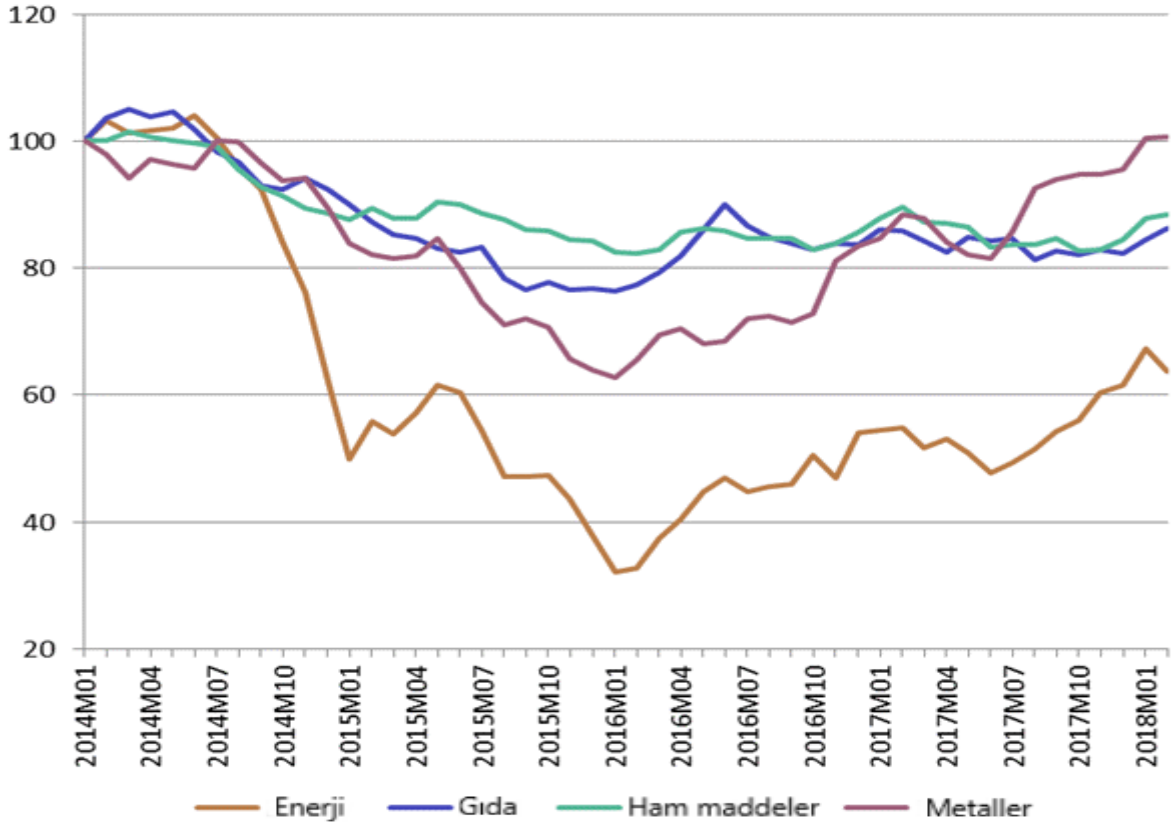
- Ülkelerin kısıtlayıcı ticaret politikalarına yönelmelerinin tüketiciler ve iş çevrelerinde yarattığı belirsizliklere ilave olarak gerginliklerin tırmanması ve ülkelerin misillemede bulunması,
- Merkez Bankalarının parasal kısıtlamalarının döviz kurları ve sermaye hareketlerini olumsuz etkilemesi,
- Boyutları henüz tam belirlenememekle birlikte jeopolitik gerginliklerin ve siber saldırıların hizmet sektöründe olumsuzluk yaratması olasılığı ile açıklanmaktadır.

Diğer taraftan, yapısal reformlar ve genişlemeci mali politikalar sonucu ekonomik büyümenin güçlenmesi halinde uluslar arası ticaretin kısa sürede hız kazanacağı da kaydedilmektedir. Nitekim DTÖ'nün ticarete ilişkin olumlu tahminlerinin küresel GSYİH'nın son zamanlarda piyasa döviz kuru üzerinden yapılan hesaplarda küresel büyümenin odaya ile 2018 yılı için % 2,8 oranından %3,2'e yukarı doğru revize edilmesine dayandığı belirtilmektedir.

Bu arada Çin ekonomisinde hedeflenen yeni dengeyi sağlamak amacıyla Çin Yönetiminin yüksek oranda ithalat içeren yatırımları azaltarak tüketime yönelmesinin, Çin'in ithalatında belirli bir daralmaya neden olmasının beklendiği ifade edilmektedir. Bu da üç numaralı ithalatçı konumunda olan Çin'in ithalatının azalmasının küresel anlamda sonuçları olacağı kaydedilmektedir. Çin'de 2013 yılında büyümenin %55'i yatırımlar nedeniyle oluşurken bu oranın 2017 yılında %32 olarak gerçekleştiği belirtilmektedir.

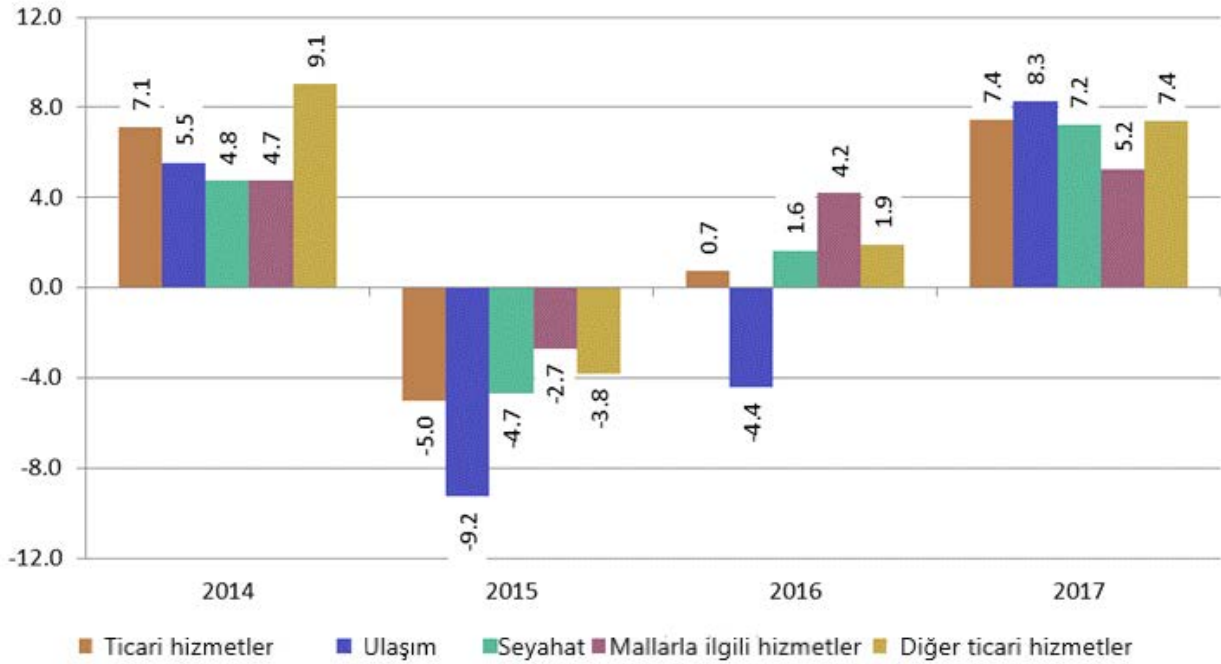
Ayrıca son zamanlarda küresel planda ticaretin serbestleşmesine yönelik adımlarının atılmamış olması da olumlu gelişmeleri sınırlayan başka bir unsur olarak değinilmektedir.

Raporda, emtia fiyatlarında görülen artışa da yer verilmektedir. ABD Dolarının değerinde meydana gelen değişikliklerin, emtia fiyatlarını etkilediği ancak bu dönem içinde Dolar kurunun büyük değişiklik göstermediği halde emtia fiyatlarında görülen % 7 artışa dikkat çekilmektedir. Tablo 2'de kayıtlıdır.

Tablo 2: Temel emtia fiyatları, Ocak. 2014 - Şubat. 2018*Indices, Ocak 2014=100*

Raporda 2107 yılında ticaret hizmetlerinde de önemli bir artış görüldüğü kaydedilmektedir. (Tablo:3) 2015 ve 2016 yıllarında ticaret hizmetlerindeki düşüşün telafi edilerek bu alanda % 7 oranında bir artış sağlanmıştır. Bu artış içinde ulaştırma sektöründeki artış dikkat çekicidir.

Tablo 3: Ticari hizmetler ihracatının değer olarak gelişmesi; 2014-2017
% ABD Doları olarak değişim oranı



Türkiye bakımından küresel ticaretteki gelişmelerin yakından izlenmesi önemlidir. Uluslar arası ticaret Türkiye'nin Gayri Safi Yurtiçi Hâsılası ile oranı % 24 olarak hesaplanmaktadır.³ Bu oran Türkiye'nin dış ticarete bağımlılık oranını da ortaya koymaktadır. Türkiye 2017 yılında % 10,2 artış sağlayarak 157 Milyar Dolar tutarındaki ihracatı gerçekleştirerek küresel ihracat içinde % 1,2'lik payı ile 22'nci sıradadır. Diğer taraftan 234 Milyar Dolar ithalatı ile küresel ithalatta % 1,6'sı oranındaki payı ile 15'nci sıradadır. Küresel ticarete görülen artış oranı bazı riskler barındırmakla beraber, ekonomik büyümesinde ihracatın etken rolü dikkate alındığında Türkiye bakımından olumlu olarak değerlendirmektedir.

³ https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_profiles17_e.htm

EK :1

Başlıca ihracatçı ve ithalatçılar 2017; AB 28 olarak alınmıştır.

\$bn and %

Sıra	İhracatçılar	Değer Pay			Sıra	İthalatçılar	Değer Pay		
		Değer	Pay	Senelik % değişim			Değer	Pay	Senelik % değişim
1	Çin	2263	16.2	7.9	1	Amerika Birleşik Devletleri	2409	16.9	7.1
2	Ekstra-AB(28) ihracı	2122	15.2	9.9	2	Ekstra-AB(28) ithali	2097	14.7	10.6
3	Amerika Birleşik Devletleri	1547	11.1	6.6	3	Çin	1842	12.9	16.0
4	Japonya	698	5.0	8.3	4	Japonya	672	4.7	10.6
5	Kore Cumhuriyeti	574	4.1	15.8	5	Hong Kong, Çin	590	4.1	7.8
						Alıkonulan ithal mallar a	138	...	6.2
6	Hong Kong, Çin	550	3.9	6.5	6	Kore Cumhuriyeti	478	3.4	17.8
	Yurtiçi ihracat	18	...	-27.9					
	Re-exports	532	...	8.3					
7	Kanada	421	3.0	7.8	7	Hindistan	447	3.1	23.8
8	Meksika	409	2.9	9.5	8	Kanada	442	3.1	7.0
9	Singapur	373	2.7	10.4	9	Meksika	432	3.0	8.7
	Yurtiçi ihracat	188	...	15.9					
	Re-exports	185	...	5.4					
10	Birleşik Arap Emirlikleri	360	2.6	20.4	10	Singapur	328	2.3	12.3
						Alıkonulan ithal mallar c	142	...	22.7
11	Rusya Federasyonu	353	2.5	25.3	11	İsviçre b	269	1.9	-0.5
12	Taipei (Çin)	317	2.3	13.2	12	Birleşik Arap Emirlikleri a	268	1.9	-1.1
13	İsviçre b	300	2.1	-1.1	13	Taipei (Çin)	259	1.8	12.5
14	Hindistan	298	2.1	13.0	14	Rusya Federasyonu	238	1.7	24.1
15	Tayland	237	1.7	9.9	15	Türkiye	234	1.6	17.7
16	Avusturya	231	1.7	19.9	16	Avustralya a	229	1.6	16.6
17	Suudi Arabistan Krallığı a	218	1.6	18.8	17	Tayland	223	1.6	14.7
18	Malezya	218	1.6	14.9	18	Vietnam	212	1.5	21.0
19	Brezilya	218	1.6	17.5	19	Malezya	195	1.4	15.9
20	Vietnam	214	1.5	21.4	20	Brezilya	157	1.1	9.7
21	Endonezya	169	1.2	16.5	21	Endonezya	157	1.1	15.7
22	Türkiye	157	1.1	10.2	22	Suudi Arabistan Krallığı a	131	0.9	-6.7
23	Norveç	102	0.7	14.0	23	Güney Afrika a	101	0.7	10.6
24	İran a	92	0.7	26.0	24	Filipinler	98	0.7	10.1
25	Güney Afrika	89	0.6	18.4	25	Norveç	83	0.6	13.9
26	Şili	68	0.5	12.7	26	İsrail	72	0.5	4.4
27	Katar a	67	0.5	17.5	27	Arjantin	67	0.5	19.7
28	Filipinler	63	0.5	10.2	28	Şili	65	0.5	10.8
29	İsrail	61	0.4	1.1	29	Mısır	62	0.4	10.5
30	Arjantin	58	0.4	0.9	30	Pakistan	58	0.4	23.3
	Yukardakilerin toplamı e	12849	92.1	-		Yukardakilerin toplamı e	12914	90.7	-
	Dünya (AB (28) içi hariç) e	13949	100.0	10.9		Dünya (AB (28) içi hariç) e	14243	100.0	10.9

a Sekretarya tahmini.

b Altın dahil.

c Singapur'un ithalatı; ithalat eksi reeksport olarak tanımlanmıştır.

d İthalat f.o.b olarak hesaplanmıştır..

e Önemli reeksport veya reeksport için ithalat dahil edilmiştir.

Kaynak: DTÖ ve UNCTAD